

CZYŚCIĆ SIĘ (34) *vb impf*

się (31), się (3).

inf czyścić się (3). ◇ *praes* 2 sg czyścisz się (1). ◇ 3 sg czyści się (18). ◇ 3 pl czyścią się (4) *FalZioł*, *GlabGad*, *Mącz*, *SkarJedn*, czyśczą się (1) *WujNT*. ◇ *praet* 3 sg n czyściło się (1). ◇ *fut* 2 sg m będziesz się czyścił (1). ◇ *con* 3 sg m by się czyścił (2). *f* by się czyściła (2). ◇ *part praes act* czyściąc się (1).

Sł stp, *Cn brak*, *Linde XVIII w.*

1. *Uwalniać się od obcych składników* (21) : Złoto iefth ciepłe y fuche wolnie á barzo miernie/ w ogień włożone nie zgorę/ ale fie więczyey czyfci *FalZioł* III 34b.

W przen [czym] (1) :

Szereg: »palić się a czyścić« (1): y tymi dwiemá ogniomá/ iáko złoto vftáwicznie fie palác á czyściác/ na wielkie fie ku Bogu nabożeńftwo y ku bliźnim politowánie/ [św. Hugo] zápomogł y zdobył. *SkarŻyw* 291.

a. *Uwalniać się od zbytecznych i szkodliwych substancji, goić się, leczyć się (o organizmie ludzkim)* (19) : wżak moczą tych rzeczy z ziemie vrofllych przez fskuteczną fprawę/ to iefth daniem lekarzftwa/ [...] krew fie czyfci y od porużenia zachowawa *FalZioł* [*7]v; Też proch ftęgo ziela w nos wpufzczony/ khichanie czyni wolne przez ktore fie głowa czyfci lepiey niżli od czemierzycze. *FalZioł* I 96c; Też żyłki dwie/ ktore fą nad koftkami miedzy noźnemi: pułzczadłem zacięte/ porużaią fwoię rzecż białem głowam/ á zwłafzcza thym ktore po złężeniu nie dobrze fie czyfią. *FalZioł* V 59, I 107a, V 26v, 89; *GlabGad* A7, B7v, B8; *KłosAlg* A3v; *SienLek* 26, 26v; *PowodPr* 37.

czyścić się od czego czym (1): aby fie vřzima mozg czyfił od koleri, tak iako fie nofem czyfci od flegmy. *GlabGad* C.

czyścić się czym (4): *GlabGad* B8 [2 r.], C; widálfmy [...] że wody tákie pijąc/ álbo poceniém/ álbo womitámi/ álbo vryną/ cíáło fye czyfiło *Oczko* 14.

Szereg: »czyścić i goić się« (1): thá máśc gdy ią przykłádác będziefz/ tákowé rány y czyfić y goić fye muřą. *SienLek* 161v.

2. *Poddawać się oczyszczeniu rytualnemu* (8) :

a. *O oczyszczaniu się kobiet po porodzie, o odbywaniu wyvodu; se lustrare Mącz* (2) :Niewiáftá która porodzi/ [...] iefli dzyewkę porodzi/ tyle dwa kroć dłuźey mufiáłá fie czyfić. *BielKron* 37v; *Puerperae cereolo accenso sese lustrant*, Położnice s woskową świeczką s ogniem fie cziścią wywodzą. *Mącz* 200c.

β. *O oczyszczaniu się trędowatego* (6) : A wziáwłfy káplán krwie oney offiáry/ która offiárowaná iefth zá grzech/ pomáże koniec práwego vchá/ y wielki páłcc v práwey ręki y nogi/ onemu ktory fie czyfić [qui mundatur] *Leop Lev* 14/14, *Lev* 14/7, 17, 25, 28, 29.

3. *Uwalniać się od grzechów, oczyszczać się z popełnionych win* (5) : Teżeś tu iákiś czyfić wfpominał nieboże/ [...] Ale ią tobie rádę/ byś fie tym nie iścił/ Bo fie pewnie w tey wierze z námi będziefz czyfił. *RejWiz* 163v; ktorzy ácz w Wierze prawdziwey vmieráią/ [...] ále máią nieco ku oczyfićianiu/ przeto fie czyfić muřą. *WujJud* 203v; *WujNT* Yyyy2.

Zwroty: »w czyfcu się czyfić« (1): Czyli fye w czyfcu czyfiłz/ iefli z ftrony cíáłá iákakolwiek zmázeczká ná tobie zoftáłá. *KochTr* 10.

»karanim czyścowym się czyścić« (1): dułze lię ich karanim Czyscowym po śmierci czyścić.
SkarJedn 272.

Formacje pochodne: oczyścić się, przeczyścić się, uczyścić się, wyczyścić się; oczyszczać się, przeczyścić się.

Cf **CZYŚCIENIE**

BZ